

Adresa nr. 7212 din data de 10.06.2025

Domnului Mario Ovidiu Oprea
Secretarul general al Senatului României

Biroul permanent al Senatului

Bp. 143 / 12 06 2025

Biroul permanent al Senatului

182 / 16.6 2025

Stimate domnule secretar general,

Ca urmare a adresei dumneavoastră nr. XXXV/2978/2025 din 14.05.2025 prin care ați transmis Consiliului Superior al Magistraturii, spre avizare, Propunerea legislativă pentru modificarea art. 77 lit. h) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (b173/13.05.2025), vă comunicăm că aceasta a fost analizată în ședința din data de 05 iunie 2025 a Comisiei nr. 1 - reunită „Legislație și cooperare interinstituțională”.

Referitor la solicitarea de avizare a propunerii legislative, având în vedere prevederile art. 39 alin. (3) din Legea nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii, precum și interpretarea dată de Curtea Constituțională sintagmei „acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești”, Comisia a reținut că nu se impune emiterea unui aviz de către Consiliul Superior al Magistraturii, urmând a fi exprimat un punct de vedere.

Astfel, cu titlu preliminar, s-a reținut faptul că circumstanța agravantă vizată este o circumstanță de ordin subiectiv, legată de mobilul infracțiunii, respectiv motivul discriminatoriu care a determinat agentul să acționeze.

Așadar, în vederea reținerii acestei circumstanțe agravante este necesar să se stabilească că agentul acționează împotriva victimei tocmai pentru că aceasta face parte din una dintre categoriile protejate.

Dintr-o altă perspectivă, s-a constatat că procedura de infringement INFR (2016) 2075 a fost încheiată la data de 20.12.2023, iar aceasta a vizat, în raport cu România, transpunerea incorectă în legislația națională a Deciziei-cadru 2008/913/JAI a Consiliului privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal.

În dreptul intern, cadrul general al acestei incriminări se regăsește la art. 369 din Codul penal, articol care a suferit mai multe modificări ca urmare a concluziilor formulate în cadrul procedurii de infringement.

În acest context de date, comisia de specialitate a Consiliului Superior al Magistraturii a apreciat că modificarea propusă nu se justifică, atât pentru că observațiile Comisiei Europene nu

pot fi aplicate, *tale quale*, raportat la dispozițiile legale vizate, cât și pentru că o atare modificare ar presupune negarea elementului subiectiv pe care îl presupune circumstanța agravantă analizată și ar conduce la reglementarea unei circumstanțe agravante judiciare, contrar principiilor legalității incriminării și legalității pedepsei.

În această ordine, s-a apreciat că cele două ipoteze nu sunt similare, întrucât dacă în cazul dispozițiilor art. 369 din Codul penal, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 170/2022, sintagma „considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte” era raportată la toate criteriile menționate, în cazul circumstanței agravante analizate aceeași sintagmă pare a fi raportată exclusiv la „alte împrejurări de același fel”.

Așadar, contrar celor susținute prin expunerea de motive, pentru reținerea circumstanței agravante analizate în cazul săvârșirii unei infracțiuni pentru motive legate de rasă, naționalitate, etnie, limbă etc., nu este necesar ca agentul să considere aceste motive drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte, fiind suficient să acționeze în considerarea apartenenței victimei la una dintre categoriile protejate. S-a apreciat în acest sens, întrucât unele dintre categoriile enumerate expres în cuprinsul textului presupun condiția inferiorității (*e.g.* dizabilitate, boală cronică necontagioasă etc.), astfel că în raport cu acestea sintagma „considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte” ar fi redundantă. În plus, unele categorii nici nu suportă o asemenea juxtapunere (*e.g.* limbă), împrejurare care ar face inaplicabil textul legal.

Tocmai de aceea s-a apreciat că această ultimă condiție reprezintă o completare necesară a variantei descrise prin „alte împrejurări de același fel”, întrucât, în prezența unei circumstanțe care atrage agravarea răspunderii, acțiunea agentului trebuie să fi avut la bază un mobil care poate fi raportat la o anumită categorie de persoane. Ar putea fi încadrate în această categorie săvârșirea unei infracțiuni împotriva unui refugiat ori a unui solicitant de azil, împotriva altor persoane decât cele normoponderale (obeze sau, din contră, prea slabe) etc.

Mai mult decât atât, necesitatea menținerii sintagmei în discuție rezultă și din opțiunea legiuitorului de a exclude din dreptul pozitiv circumstanțele agravante judiciare, clauze de analogie cu caracter eterogen care, producând efecte în defavoarea acuzatului, puteau fi contrare prevederilor art. 7 din Convenția europeană (legalitatea pedepsei).

Această opțiune a legiuitorului a fost exprimată *expressis verbis* în expunerea de motive a Codului penal, reținându-se că „în privința circumstanțelor agravante, principala modificare constă în renunțarea la categoria circumstanțelor agravante judiciare întrucât, ținând seama de modul imprecis al reglementării și de efectul asupra răspunderii penale, textul se situează la limita principiului previzibilității legii, lăsând posibilitatea agravării răspunderii penale a unei persoane, căreia i se reproșează adoptarea unei conduite periculoase, în condițiile în care fapta

ce atrage acest efect nu este descrisă de lege cu claritate pentru se putea înțelege fără echivoc în ce constă împrejurarea care imprimă faptei un caracter mai grav”.

Înlăturarea sintagmei în discuție prezintă tocmai acest risc, respectiv reglementarea unei circumstanțe agravante judiciare, organele judiciare urmând a stabili, de la caz la caz și indiferent de atitudinea subiectivă a agentului, dacă circumstanțele faptei sunt similare celor menționate expres.

În altă ordine de idei, având în vedere că pentru reținerea acestei circumstanțe agravante trebuie să se stabilească că agentul a săvârșit infracțiunea având ca mobil vreunul dintre motivele de discriminare enumerate, varianta „alte împrejurări de același fel” completată cu sintagma „considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte” este nu numai necesară, ci și obligatorie.

Comisia a apreciat în acest sens, întrucât mobilul reprezintă impulsul interior psihologic care determină agentul să comită o infracțiune, circumscrierea unor împrejurări similare celor descrise ca fiind discriminatorii fiind necesară.

Dacă totuși se apreciază că interpretarea gramaticală a textului legal analizat poate conduce la o soluție contrară decât cea menționată, o variantă îmbunătățită a textului ar putea fi:

„h) săvârșirea infracțiunii pentru motive legate de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA ori pentru alte împrejurări de același fel, **dacă acestea din urmă au fost** considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte.”

Față de cele arătate, Comisia a reținut că actul normativ nu poate fi adoptat în forma transmisă de către inițiator.

Cu deosebită considerație,

Secretarul general al Consiliului Superior al Magistraturii
Judecător Andreea ~~Simona~~ Uzlău

